

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi, p. 040 930 4118
Kirjeenvaihto asiassa pyydetään toimittamaan sähköisesti.

Tampere 2.3.2023

Kansalaisten Kaivosvaltuuskunta - MiningWatch Finland ry.
ja
Vesiluonnon puolesta ry.
Jari Natunen
Puheenjohtaja
Ympäristöbiokemisti, FT
040 9527815
njarit@yahoo.com, hallinto@kaivosvaltuuskunta.fi
ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Erityisasiantuntija
Kuninkaantammenkierto 4A5
00430 Helsinki

Kirjeenvaihto asiassa pyydetään toimittamaan ensimmäisen valittajan lisäksi sähköisesti Jari Natuselle: njarit@yahoo.com ja jtnatunen@mail.com (molempiin sähköposteihin)

Akaan ympäristöyhdistys ry.
c/o Liisa Lilvanen-Pelkonen
Ruolähteentie 169
37800 Akaa
Puheenjohtaja Liisa Lilvanen-Pelkonen
liisa.lilvanen@gmail.com
p. 0400 898 455

Suomen luonnonsuojeluliiton Valkeakosken yhdistys ry.
c/o Markku Heritty
Vähäjärventie 115
37720 RITVALA
Puheenjohtaja Markku Heritty
valsuposti@gmail.com
p.045 6348938

Korkein hallinto-oikeus

Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
PL 180
00131 Helsinki
korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Asia: Valituslupahakemus ja valitus koskien Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöstä 24.01.2023 118/2023 Dnro 2195/03.04.04.33/2020
Viite: Turvallisuus- ja kemikaaliviraston malminetsintä lupapäätös 1.10.2020, lupatunnus ML2016:0011

Valittajat ja valitusluvan hakijat: Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry., Kansalaisten Kaivosvaltuuskunta - MiningWatch Finland ry., Vesiluonnon puolesta ry., Akaan ympäristöyhdistys ry. ja Suomen luonnonsuojeluliiton Valkeakosken yhdistys ry.

VALITUSLUPAHAKEMUS

Valittajat pyytävät kunnioittavasti, että korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan edellä mainitusta Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöksestä Hopeavuori 4 -malminetsintäluvista.

ERITYINEN PYYNTÖ OIKEUDELLE

Pyydämme kunnioittavasti korkeinta hallinto-oikeutta antamaan asian kemiallisten ympäristövaikutusten sekä luonnonsuojelun alojen luonnontieteellisten tuomarien ratkaistavaksi.

Katsomme, että tämä on välttämätöntä seuraavista syistä:

i) Asiassa on keskeistä arvioida malminetsinnän kemiallisia ympäristövaikutuksia kairatessa rikkaaseen arseenikiisumineralisaatioon sekä kairauksien vaikutuksia koskevia tieteellisiä tutkimuksia ml. uusimmat GTK:n tutkimukset ja Sakatin kairauksissa saastuneita vesiä.

Näitä tulee arvioida suhteessa vaarallisen jätteen normeihin sekä kaivannaisjättesetuksen veloitteeseen kaivannaisjättesuunnitelmasta vaarallista jätettä tuottavalle malminetsinnälle. Happoa muodostavan kaivannaisjätteen luokittelusta on ympäristölupaviranomaisten sekä Vaasan hallinto-oikeuden linjauksia.

Jätteiden luonne sekä kaivannaisjätedirektiivi/asetus edellyttävät näkemyksemme mukaan sangen yksiselitteisesti kaivannaisjättesuunnitelmaa malmienetsinnässä.

Edelleen tiedossa on vastaavien lupamääräyksien alla kyseisen yhtiön dokumentoitu ja myönnetty menettely, jossa vastaavasti vaarallista kairausjätettä on laskettu luontoon, eivätkä ELY-keskukset ole piittäneet asiasta. Ilman asianmukaisia lupamääräyksiä jätteiden laskeminen jatkuu ja

ainoa kairauksen ympäristönsuojelu on vain suurimpien kiinteiden jätekerrostuminen pinnallista keräämistä luonnosta. Haitta- ja kiintoainepitoinen jätevesi dumpattaisiin kokonaisuudessaan alueen vesiin.

ii) Kairauksen ja jätteiden vaikutuksista seuraa vaara luontodirektiivin liitteen IV lajin kirjopapurikon (*Lopinga achine*) suojelulle. Alkuperäisen lupapäätöksen tiedoista poiketen etäisyys perhosen esiintymään ei ole 450 metriä, vaan lupa on kokonaisuudessaan perhosen esiintymäalueella, jopa sen ydinalueeksi alustavasti arvioidun alueen välittömässä läheisyydessä.

iii) Pyydämme lisääikää täydennykselle, jotta ELY-keskuksen selvitys ja kanta vaikutuksista direktiivin suojelemaan kirjopapurikkoon (*Lopinga achine*) valmistuisi. Valittajat ovat pyytäneet lausuntoa asiantuntijalta ja erillinen asiantuntijalausunto vaikutuksista on valmistumassa.

PERUSTEET VALITUSLUVALLE

Katsomme, että valitusluvan myöntäminen on välttämätöntä seuraavista syistä:

A) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi; oikeudenkäytön yhtenäisyys yleisten ja yksityisten etujen suhteen, katso alla kohdat sekä ennakkopäätöksen tarve yksityiskohtaisempien vaatimusten osalta, katso oikeuskysymykset 1-9.

B) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; katso oikeuskysymykset 1-9.

ja

C) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy: päätös vaarantaa ympäristön turvallisuuden sekä maanomistajan oikeudet ja on siten perustuslain vastainen, katso oikeuskysymykset 1-9.

Oikeuskysymykset:

1) Tuleeko sulfidimetallimalmion kairauksen haitallista mineraaleista ja aineista tai toisaalta avoimista kairareijäistä ja maaputkista johtuvat kemialliset vaikutukset selvittää vai olettaa tieteellisten tosiasioiden vastaisesti haitattomiksi?

Tämä on malminetsintäkairauksen osalta ennakkoratkaisu.

Kaivannaisjätedirektiiviin perustuva velvoite kaivannaisjättesuunnitelmasta on kirjattu kaivannaisjäteasetukseen malminetsinnän ja vaarallisen

kaivannaisjätteen osalta seuraavasti, 8§ 4. momentti, lihavointi ja alleviivaus lisätty:

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta pilaantumattomaan maa-ainekseen tai turvetuotannon yhteydessä syntyvään kaivannaisjätteeseen **eikä etsinnässä syntyvään kaivannaisjätteeseen, joka ei ole vaarallista jätettä, jos toimintaa koskevassa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmassa luotettavasti osoitetaan, että kaivannaisjätteen jätealueesta ei voi aiheutua ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa taikka onnettomuuksia ja että toiminnassa noudatetaan jätelain 2 luvun mukaisia yleisiä velvollisuuksia ja periaatteita**. Öljyn ja muiden evaporiittien kuin kipsin ja anhydriitin etsinnässä syntyvään kaivannaisjätteeseen sovelletaan kuitenkin, mitä 1 momentissa säädetään.

Malmimineraalin pitoisuuksien perusteella kairauksessa syntyy merkittävästi vaarallista jätettä. Toisaalta kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa ei ole tehty, joten ei ole osoitettu, ettei pilaantumisen vaara ei aiheutuisi tai että Jätelain 2. luvun periaatteita noudatettaisiin.

Jätelain 2. luku 12§

Selvilläolo- ja tiedonantovelvollisuus

Tuotannon harjoittajan ja tuotteen valmistajan tai maahantuojan **on oltava selvillä tuotannossaan tai tuotteestaan syntyvästä jätteestä, sen ympäristö- ja terveysvaikutuksista ja jätehuollosta sekä mahdollisuuksista kehittää tuotantoaan tai tuotettaan siten, että jätteen määrä ja haitallisuus vähenevät.**

Jätteen haltijan on oltava selvillä jätteen alkuperästä, määrästä, lajista, laadusta ja muista jätehuollon järjestämiselle merkityksellisistä jätteen ominaisuuksista sekä jätteen ja jätehuollon ympäristö- ja terveysvaikutuksista ja tarvittaessa annettava näitä koskevat tiedot muille jätehuollon toimijoille.

Selvilläolo- ja tiedonantovelvollisuudet eivät toteudu, koska jätteiden ominaisuuksia ja vaikutuksia ei ole selvitetty.

13§

Jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäiseminen

Jätettä ei saa hylätä eikä käsitellä hallitsemattomasti.

Jätteestä ja jätehuollosta ei saa **aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle**, roskaantumista, yleisen turvallisuuden heikentymistä taikka muuta näihin rinnastettavaa yleisen tai yksityisen

edun loukkausta. Jätteen keräyksessä ja kuljetuksessa sekä jätteen käsittelylaitoksen tai -paikan sijoittamisessa, rakentamisessa, käytössä ja käytön jälkeisessä hoidossa on erityisesti huolehdittava siitä, ettei jätehuollosta aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavia päästöjä mukaan lukien melua ja hajua taikka viihtyisyyden vähentymistä. Toiminnan, laitoksen tai paikan on lisäksi sovelluttava ympäristöön ja maisemaan.

Jätehuollossa on periaatteena, että **käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja noudatetaan ympäristön kannalta parasta käytäntöä.**

Jätteen hylkääminen ja hallitsematon käsittely

Yhtiön käyttämä menettely, jossa jätevesi ja -liete lasketaan luontoon, ja pinnalta kerätään lietettä pois, tarkoittaa suurimman osan jätteestä hylkäämistä ja hallitsematonta käsittelyä.

Paras käyttökelpoinen teknologia, kiinteä kairausjäte

Menettely ei ole kairauslietteen käsittelyssä parasta käyttökelpoista teknologiaa. Monet malminetsintä yhtiöt erottavat kairauslietteen laskeuttamalla erillisissä suljetuissa astioissa ja/tai laitteilla.

Paras käyttökelpoinen teknologia, kiinteä kairausvesi

Bolidenin Vekseli malminetsintäluvassa viedään kaikki vesi pois. Toisaalta Sakatin malminetsinnän selvityksissä kairakeikään hylättäväksi mahtumaton vesi viedään jätehuoltoon. Jäteveden hylkääminen luontoon ja maastoon ei ole parasta saatavilla olevaa teknologiaa.

Myös kaivoslaissa 13§ on selkeä velvoite tehdä kaivannaisjättesuunnitelma malminetsintäluvaan:

Malminetsintäalueen maa- ja kiviainesjätettä koskevat toimenpiteet

Malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Malminetsintäluvan haltijan on laadittava 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, johon on sisällytettävä tiedot alueen ympäristöstä, maa- ja kiviainesjätteistä, jätealueista, vaikutuksista ympäristöön, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tehtävistä toimista, toiminnan tarkkailusta ja toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista. Jätehuoltosuunnitelmaa ei kuitenkaan vaadita, jos luvanhaltijan on laadittava sellainen ympäristönsuojelulain nojalla.

Tarkemmin

1a) Tuleeko kairauksessa vapautuvat haitalliset mineraalit ja niiden

ympäristövaikutukset selvittää, kun kairauksen tarkoituksen on tutkia arseeni-sulfidi-esiintymää?

Tuleeko esiintymästä tunnetun tremoliitti-asbestimineraalin ympäristövaikutukset selvittää?

1b) Tuleeko mineraalien vaikutus kvantitatiivisesti selvittää suhteessa pohja- ja pintaveteen, maaperään sekä mahdollisiin jätefraktioihin, kun kairavettä kierrätetään ja haitta-aineet kumuloituvat siihen ja kiinteisiin jätteisiin?

1c) Tuleeko vesien käsittelyn haitta-aineiden poistomenettely ja sen teho selvittää lupaan sekä jätevesien ja jätefraktioiden koostumus perustuen esiintymän aikaisempiin kairaus- ja analyysitietoihin?

1d) Tuleeko kairauksessa käytettävien "lisäaineiden" tai "kairausaineiden" käyttö selvittää?

1e) Saako avoimet mahdollisesti vuotavat kairareivät jättää luontoon lyhytikäisellä mekaanisella tulppauksella?

1f) Saako esimerkiksi Etelä-Savon ELY-keskuksen jätteeksi luokittelemat kairausputket hylätä pysyvästi luontoon?

Hämeenlinnan hallinto-oikeus esitti perustelunaan, että asiassa olisi esitetty tietoa tai selvitystä, ettei jäteongelmaa olisi. Mitään tosiasiallista selvitystä ei kuitenkaan ole esitetty, vain yleisluontoisia julistuksia, että kairaus olisi haitatonta.

Tukes esitti, että Sakatin tarkkailun laajuus ja esimerkiksi pohjavesien tarkkailun laajuus osoittaisi, ettei haittaa ole. Sakatin pohjaveden tarkkailu on tarkoitettu kaivoshankkeen perustilan tarkkailuun. Tarkkailussa näkyy yllättäviä metallipitoisuuksia.

Toisaalta Hopeavuoren malminetsinnän kairausraportit osoittavat, että alueella on poikkeuksellisen korkeita arseenin pitoisuuksia. Arseni tarkoittaa myös korkeita rikin pitoisuuksia, jotka ylittävät kymmeniä kertoja kaivannaisjätedirektiivin normin 0.1%. Liitteet 4a-c.

Sulfidimalmin kairausjäte on lähtökohtaisesti happoa muodostavaa vaarallista jätettä, kuten Sakatin kairauksien Natura-selvityksissäkin on todettu massiiviseen sulfidiin ulottuneesta kairauksesta, Liite1, ja kuten Vaasan hallinto-oikeus on todennut Kittilän kultakaivoksen ja Mieslahden kaivoksen sivukivestä. Kaivoksien sivukiviin verrattuna kairauksen hienojakoinen savimainen aines on kertaluokkia reaktiivisempaa johtuen pienestä hiukkaskoosta ja rinnastuu kaivosten erityisen vaarallisiin rikastushiekkoihin. Ero Sakatin kairauksiin on, että malmio on lähempänä kallion pintaa ja siten haitalliset aineet esiintyvät väkevämmin suhteessa jätteen koko määrään.

2) Tuleeko tunnetun ja pitoisuudeltaan merkittävän arseni-sulfidimalmion tai

sen välittömien oletettujen jatkeiden kairauksella, jotka tuottavat vaarallista jätettä, olla kaivannaisjättesuunnitelma? Tuleeko lupaan selvittää jätteiden käsittelymenettelyt.

3) Kairauksen ja jätteiden vaikutuksista seuraa vaara ja vahinkoa luontodirektiivin liitteen IV lajin kirjopapurikon (*Lopinga achine*) suojelulle.

Alkuperäisen lupapäätöksen tiedoista poiketen etäisyys perhosen esiintymään ei ole 450 metriä, vaan lupa on kokonaisuudessaan perhosen esiintymäalueella, jopa sen ydinalueeksi alustavasti arvioidun alueen välittömässä läheisyydessä.

Luontodirektiivin liitteen IV lajin lisääntymis- ja oleskelualueita ei saa vaarantaa. Kirjopapurikko tarvitsee kosteikkoja ja niiden veden saastuminen suoraan kairausjätevedestä ja jätteestä on ilmeinen riski. Päätös rinnastuu Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätökseen saman yhtiön vastaavasta Pirkanmaan Nokian Metsäkylän malminetsintäluvasta, joka kumottiin kirjopapurikkoperhosen suojelun takia. Kairausjätteiden katsottiin vaarantavan ojien kautta jokihelmisimpukan. Tässä tapauksessa saastumisen lähde olisi välittömästi erityisen uhanlaisen ja tiukasti suojellun lajin esiintymisalueella. Alueen vesien ja kosteikkojen puhtaus on tärkeää kirjopapurikolle.

4) Tuleeko kairauksien meluvaikutukset selvittää suhteessa, lintuihin ja eläimiin ja häiriintyviin luontoarvoihin?

Tukesin lausuntojenkin perusteella kairauksen meluvaikutus voi olla 40 dB eli loma-asutuksen yömelunormi 950 metrin päässä. Alueen ympäristössä on luontoarvoja. Lintujen pesinnän suojelua ei ole esitetty, vaikka ympäristössä on metsää ja meluvaikutus on merkittävä. Tyypillinen yleinen suojelumääräys meluvaikutuksille on töiden kieltäminen tai rajoitus kesä-heinäkuussa. Tämä on huomioitu joissakin malminetsintäluvuissa. Osa yhtiöistä pyrkii kairaamaan ympäri vuorokauden. Tehollinen malminetsintä tarkoittaa Tukesin johtavan viranomaisen Liikamaan mukaan yhtä 200 metrin kairareikää hehtaarilla vuodessa, mikä voisi johtaa merkittävään pidempiaikaiseen meluun. Syvemmällä kairauksissa yhden reiän kairaus voi kestää viikkoja.

5) Tuleeko kairareian ja kairausputken pohjavesivaikutukset selvittää ja estää? Avoin kairareikä mahdollista pinta- ja pohjavesien sekoittumisen. Syvä suolainen ja haitta-ainepitoinen pohjavesi voi nousta maan pinnalle kairareistä.

Maalämpökaivot määrätään tukittaviksi käytöstä poiston jälkeen suomalaisten ohjeiden mukaan, samoin kaivot Michiganin osavaltiossa Yhdysvalloissa.

6) Tuleeko malmikairauksella olla ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarveharkinta tai YVA-arviointi perustuen

i) YVA-direktiiviin syväkairauskohtaan

ja toisaalta

ii) YVA-lain hankeluettelon kohdan 11 a) toiminnassa muodostuvaan

vaaralliseen jätteeseen (jonka määrällä ei ole alarajaa) ja toisaalta kohdan 2 c)

mukaiseen asbestin louhintaan tai käsittelyyn tai niihin harkinnanvaraisessa YVA:ssa rinnastuvaan toimintaan sekä edellä mainittuihin ympäristövaikutuksiin

7) Tuleeko vierekkäisten malminetsintälupien yhteisvaikutukset selvittää, kun
 a) pyritään kairaamaan samaan sulfidi-raskasmetallimineralisaatioon ja toisaalta tremoliitti-asbestimineraalin mineralisaatioon, joka tuottaa vaarallista kairausjätettä ml. kiinteät jätteet sekä kairausvedet
 b) kairauksien ainakin noin kilometrin meluvyöhykkeet ulottuvat yli viereisten kairausalueiden

8) Tuleeko kairauksien kemiallisista ja fysikaaliset vaikutukset selvittää ympäristövaikutuksina lupahakemukseen ja lupaan ja tuleeko näistä vaikutuksista ja yhteisvaikutuksista kuulla asianosaisia?

9) Vakuudet. Onko kairauksen kemialliset ja fysikaaliset riskit huomioitava vakuuksissa ja niiden selvityksissä?

KHOn malminetsintäluvan vakuuspäätöksen perusteella vakuuksissa tulee lupa-aluekohtaisesti huomioiden hankkeen erityispiirteet. Tulisiko tässä huomioida erityisesti

i) haitalliset mineraalit erityisesti 5% arseeni ja niistä tuleva pinta- ja pohjaveden ja maaperän saastuminen kairauksen ympäristövaikutuksina sekä

ii) mahdolliset kairauksen lisä/apuaineet. Näiden aineiden käyttöä ei ole säädelty ja luonnetta ei ole selvitetty.

iii) avoimeksi jätettävien kairausputkien pitkäaikaiset vaikutukset ja vastuut tai vakuudet putkien poistamiseen ja kairareikien tukkimiseen.

Pyydämme valituslupaa myös oikeudenkäyntikuluille.

Valitus johtuu lupaviranomaisen ilmeisistä virheistä sekä hakijan puutteellisista selvityksistä, minkä johdosta olisi kohtuutonta, että kulut jäisivät valittajien vahingoksi.

Oikeudenkäyntikulut ovat tällä hetkellä 1800 euroa koostuen yhdistyksen asiantuntijatyöstä (18 tuntia), mahdollisesti lausunnoista tulee myös kuluja.

EU-oikeuden ennakkoratkaisujen tarve

Oikeutta pyydetään hankkimaan EU-oikeuden ennakkoratkaisu seuraavissa kysymyksissä:

Koskeeko kaivannaisjätedirektiivi Suomessa malmikairauksen vaarallisia jätteitä?

Saako luontodirektiivin lajin kirjopapurikko (*Lopinga achine*) vaarantaa malmikairauksen vaarallisilla jätteillä ja vesillä?

Koskeeko YVA-direktiivin muun kuin maaperätutkimuksen syväkairauksen YVA-arvioinnin tarve myös malmikairauksia Suomen kallioperässä?

Koskeeko vaarallisen jätteen käsittelyn YVA:n tarve myös vaarallisia kairausjätteitä?

VALITUS 2.3.2023

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen koskien Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöstä 24.01.2023 118/2023 Dnro 2195/03.04.04.04.33/2020
Viite: Turvallisuus- ja kemikaaliviraston malminetsintälupapäätös 1.10.2020, lupatunnus ML2016:0011
Hakija: Sotkamo Silver Oy
Alueen nimi: Hopeavuori 4
Alueen sijainti ja koko: Valkeakosken kaupunki, 27,84 ha

Valittajat: Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry., Kansalaisten Kaivosvaltuuskunta - MiningWatch Finland ry., Vesiluonnon puolesta ry., Akaan ympäristöyhdistys ry. ja Suomen luonnonsuojeluliiton Valkeakosken yhdistys ry.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi
Kirjeenvaihto asiassa pyydetään toimittamaan sähköisesti.

Antti Virnes
Puheenjohtaja
antti.virnes@gmail.com, p. 050 533 7657

Sari Hämäläinen
Järjestösihteeri
040 930 4118, pirkanmaa@sll.fi

Kansalaisten Kaivosvaltuuskunta ry

Jari Natunen

Jari Natunen
Puheenjohtaja
Valtakunnallinen vireillepano-oikeudellinen yhdistys

Vesiluonnon puolesta ry

Jari Natunen

Puheenjohtaja
Biokemisti, FT
040 77 13 781
040 952 78 15
njarit@yahoo.com
jtnatunen@mail.com
(viestit molempiin sähköposteihin)

Kirjeenvaihto asiassa pyydetään ensimmäisen valittajan lisäksi sähköisesti Jari Natuselle njarit@yahoo.com jtnatunen@mail.com

Akaan ympäristöyhdistys ry.
Liisa Lilvanen-Pelkonen
Puheenjohtaja
liisa.lilvanen@gmail.com
p. 0400 898 455

Virpi Ojala
Sihteeri
virpi.lintunen@pp1.inet.fi
p. 0400 801530

Suomen luonnonsuojeluliiton Valkeakosken yhdistys ry.
Markku Heritty
Puheenjohtaja
valsuposti@gmail.com
p.045 6348938

Sanni Laine
Sihteeri
sunny.sannilaine@gmail.com
p.044 555 8299

Korkein hallinto-oikeus

Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
PL 180
00131 Helsinki
korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Pyydämme kohteliaimmin, että asia käsitellään tarvittaessa yhdessä toisen Hopeavuoren alueen malminetsintälupaa koskevan valituksen (Diaarinumero21792/03.04.04.04.33/2021, Viite: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) 01.09.2021, ML2014:0098) kanssa tai sen ratkaisu huomioidaan asiassa.

VAATIMUKSET

1. Malminetsintälupa pitää hylätä, johtuen seuraavista syistä:

1.1. Alueen välittömässä ympäristössä on ollut pitkään vireillä olleita etsintälupahakemuksia, joita ei ole huomioitu yhteisvaikutusten tarkastelussa.

Yleiset ja yksityiset edut edellyttävät kokonaistarkastelua. Toiminta johtaisi lukuisiin ympäristövaikutuksiltaan kohtuuttomiin louhoksiin ja ympäristöä pilaavaan rikastamotoimintaan. Kaivannaisjätteiden pitkäaikaiset ja laittomat vaikutukset rikkovat kaivannaisjäteasetusta, ympäristölainsäädäntöä sekä EUn kaivannaisjäte- ja vesidirektiivejä ja ovat yhteiskunnan kokonaisedun sekä vesilain intressipunninnan vastaisia.

1.2. Luontoarvot, kuten luvassa ja lausunnoissa mainitut ja muut todennäköiset suojelutoimenpiteitä ei voi jättää malminetsijän arvioitavaksi ja vastuulle.

Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunto, sivut 1–2 (lihavointi lisätty)

ELY-keskuksen tiedot luontoarvokohteista eivät kuitenkaan ole kattavia.

.. ja hakemusalueesta n. **450 m pohjoiseen sijaitseva uhanalaisen ja luontodirektiivin liitteen IV a) lajin, kirjopapurikon tiedossa oleva esiintymisalue.** Luontodirektiivin liitteen IV a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Mielestämme malminetsintäluvan myöntäminen aiheuttaisi vakavia riskejä Euroopan unionin luontodirektiivillä suojellun kirjopapurikon esiintymille. Esiintymien selvittämättä jättäminen oli ilmeinen virhe Valkeakosken Kaapelinkulman luvassa, jossa kirjopapurikkoa selvitettiin ja vahingossa hävitettiin kaivostoiminnan yhteydessä ja kaivostoiminta alkoi ilman, että kalasääsken pesiä oli selvitetty.

PERUSTELUT

Tilanne on verrattavissa Tukesin Raahan Nordic Mines -yhtiön malminetsintälupaan, jossa alueella todennäköisten muinaismuistojen arviointi jätettiin malminetsijöiden arvioitaviksi ja hallinto-oikeus joutui palauttamaan luvan. Vesiensuojelun havainnointi vaatii asiantuntemusta ja ojissa voi olla useita uhanalaisia ja tiukasti suojeltuja lajeja. Näistä on nyt näyttö ojien kosteudesta riippuvaisesta kirjopapurikosta. Nyt luvasta puuttuvat kemialliset vaikutukset. Kun kairauksesta tulee kemiallisesti saastunutta vettä, katso mm, 1.3 ja Liite 2, niin pelkkä kiintoaineksien laskeutus tai suodatus maaperään ei estä pinta- ja pohjaveden saastumista. Verraten Sakatin Natura-arvioon lupahakemuksen väitteet kaivannaisjätteiden ja vaikutusten puuttumisesta

ovat ilmeisen vääriä kairauksen osalta. Viranomaisten hurskaat toiveet ilman oikeita selvityksiä ja niihin perustuvaa lupaharkintaa eivät pelasta Natura- ja muita luontoarvoja.

Muut luontoarvot: Tulee selvittää direktiivillä ja muuten suojeltujen lajien, kuten viitasammakon, suojeltujen sudenkorentojen, lepakoiden, tai saukon esiintyminen.

PERUSTELU:

Kumpiakaan luontoarvojen kannalta kriittisiä alueita ei ole rajattu pois malminetsintäalueesta. Tilanne ei ole siten hyväksyttävä.

Esimerkiksi Kaapelinkulman kaivoksen alueella esiintyvä kirjopapurikko edellytti osan kaivospiiristä rajaamista toiminnan ulkopuolelle.

Lintujen pesinnän suojelusta ei ole annettu lupamääräyksiä, kuten kairauksien ajallista rajoittamista tai pesäpuiden kaatamisen kieltoa. Esimerkiksi suurten petolintujen, kuten kotka ja kalasääksi, pesinnän rauhoitusaika on tyypillisesti pesimäaika, joka kotkalla voi alkaa talvella ja kalasääksellä huhtikuun alussa ja jatkuu ainakin heinäkuun lopulle. Suojaetäisyys pesimäaikaan on 1100 metriä esimerkiksi Mawsonin 2019 valituksenalaisessa malminetsintäluvassa.

1.3. Kairauksen kemiallisia ympäristövaikutuksia ei ole huomioitua asianmukaisesti ja kaivoslain edellyttämä kaivannaisjättesuunnitelma puuttuu.

PERUSTELU:

Asiassa puuttuvat valtioneuvoston asetuksen kaivostoiminnasta 391/2012 3§ selvitykset jätteistä. Sakatti Mining -yhtiön selvitykset paljastavat todennäköisesti merkittävää pinta- ja pohjaveden saastumista kairauksen lähistöllä johtuen kairausjätteistä ml. vaarallisen kaivannaisjätteen, saastuneen kairausveden ja kivennäisjätteet sekä luvattomien kairauskemikaalien käytön, pohja- ja pintavesien sekoittumisesta, katso Liite 1.

EUn vesidirektiivit, vaarallisten aineiden lainsäädäntö ja vastaavat Suomen lait edellyttävät, ettei mineraaleista vapautuvia aineita, kuten metalleja, arseenia tai yhdisteitä, suspendoituneita aineita, fluoridia, tai kairauksen lisäaineissa mahdollisia mm. pysyviä hiilivetyjä tai pysyviä tai kertyviä orgaanisia yhdisteitä päästetä luvatta pintavesiin (713/2014, 15§, liite 1), ja pohjavesillä on *ehdoton pilaamiskielto*, joka tarkoittaa myös vastaavien aineiden päästökieltoa (1022/2006, 4a§, liite E, 1038/2015), eikä pohjaveden ja vesistöjen laatua heikennetä, mitä valvotaan metallien ja muiden haitta-aineiden laatuormeilla (1022/2006, 341/2009). Lisäksi ympäristönsuojelulaissa on maaperän pilaamiskielto. Näitä ongelmia on katsottu läpisormien syväkairausten suhteen.

Saastuva vesi jätteenä

Hakemuksen perusteella kairauksessa käytetään vettä, jonka käsittely ja luontoon päästessä saastuminen on välttämätöntä luvittaa. Vesi pilaantuu kairareian seinämistä ja erityisesti hienojakoisesta kiviaineksesta eli nk. soijasta. Kairauksessa käytetään tyypillisesti apuaineita, joita Sakatti Mining -yhtiön luvassa tarvitaan soijan

erottamiseen vedestä. Aineita markkinoidaan myös kairareikien stabilointiin erilaisissa maaperissä, voiteluaineena ja veden pH-arvon säätämiseen noin tasolle 10. Luvan määräykset ovat selvästi puutteelliset veden, soijan ja apuaineiden suhteen. Jos taas apuaineita ei käytettäisi, on epäselvää, kuinka soija erotetaan kairausvedestä tai kuinka kairareikä stabiloidaan pintamaan kerroksissa. Vedenkierrätys on mainittu mm. Sakatti Mining -yhtiön luvassa Lapissa, mutta se vaikuttaa haasteelliselta siinä erittäin hyvin resursoidussa hankkeessa.

Laadullisesti on edelleen huomattava, että syväkairauksella saavutettavat jopa satojen metrien syvyydellä olevat pohjavedet ovat pintavesiä suolaisempia ja sisältävät kasvavia haitta-ainepitoisuuksia. Pelkästään yleiset suola-aineet, kuten sulfaattisuolat, ovat haitallisia makean veden luonnossa, näiden lisäksi esiintyy raskasmetalleja, arseenia, radioaktiivisia aineita ml. kaasumainen radon ja edelleen mahdollisesti myrkyllisiä kaasuja rikkivetyä ja metaania.

Luvasta puuttuu määräys kerätä/kierrättää ylijäänyt vesi ja tuoda se pois tutkimusalueelta. Mikäli taas on kuitenkin tarkoitus sallia veden johtaminen maastoon, tämän turvallisuudesta ja valvonnasta täytyy olla selvitys. Myös veden määrä tulee etukäteen laskennallisesti määrittää kairausmetriä kohden ja valvoa jälkikäteen, joten luvasta puuttuu myös tämän valvonnan lupamääräykset. Saastuneen veden käsittelyyn tulee myös olla lupamääräykset.

Kairauksen kiinteä mineraalijäte – ”soija”

Ilmeisesti vastaaja esittää, että kiinteä mineraalijäte kerätään täysin talteen. Luvassa ei ole määräystä tästä, kuten toisaalta on usein kairausta sisältävissä malminetsintäluvassa. Mineraalijäte voi käsittää sulfidista mineraalia, jonka reagoissa veden ja ilman kanssa syntyy hapan kivi(kaivos)vuoto (acid rock/mine drainage). Mineraalijäte voi sisältää myös asbestia tai muita yleisiä haitallisia kuituisia mineraaleja. Jäte on merkittävältä osalta suspendoituvaa kiintoainesta, joka on haitallista pintavesissä. Näitä ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty ja väite, ettei ympäristövaikutuksia olisi, ei ole myöskään varmuudella kestävä ja perusteltu. Mahdollisesti haitallisen kairausjätteen/liejun/soijan vaikutuksista ja käsittelystä tulee luvassa myös olla selvitys ja täsmälliset määräykset. Kyseessä on mahdollinen vaarallinen eli ongelmajäte. Sakatti Miningin kairauksissa on syntynyt vaaralliseksi luokiteltavaa jätettä, **LIITE 2**

Ruotsin kaivannaisteollisuus kiinnittää huomioita vaarallisiin kairausjätteisiin, Suomen jäteasetuksessa (179/ 2012, Liite 4:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120179>) on seuraavat luokat 01 05 06* porauslietteet ja muut porausjätteet, jotka sisältävät vaarallisia aineita. Vaarallisia jätteitä voi myös syntyä kivien sahaamisessa malminetsinnässä, jolloin jäteluokka on ”01 04 07* muiden kuin metallimineraalien fysikaalisessa ja kemiallisessa käsittelyssä syntyvät jätteet, jotka sisältävät vaarallisia aineita”, katso **LIITE 2**.

Kairauksen melu voi olla 100-120 dB ja ylittää siten valtioneuvoston ohjeen sekä STMn asetuksen sisämelun rajat taikka moottoriradoille asetetun maksimimelurajan 60 dB.

1.4. Maastoon jätettäväksi esitettyjen kairausputkien ympäristövaikutukset olisivat kestäättömät.

PERUSTELU:

Ruostuvat putket pilaavat ympäristöä, ovat putoamisriski pienille eläimille ja voivat vahingoittaa maastossa kulkevia eläimiä ja ihmisiä sekä aiheuttavat paikallista pohjaveden pilaantumista, katso Liite 1.

Maastoon jätetyt kairausputket tuhoavat yleisesti metsäkoneiden renkaita. Pitkäaikaisten haittojen välttämiseksi maanpinnan tason lähellekin katkaistut kairaputket ja tulpatut ovat ongelmallisia aikanaan ruostuessaan ja rikkoutuessaan vuotaviksi sekä toisaalta liikkumisesteinä vaarantaen ihmiset ja eläimet. Ruosteiset kairausputket pilaavat pinta- ja pohjavesiä ja aiheuttavat siten laittomia seurauksia. Kaivosyhtiöiden konsulttina toimivan GTK:n jäljiltä tunnetaan puhkiruostuneita paineellista pohjavettä vuotavia kairausputkia, jotka esimerkiksi Kuusamon Kouervaarassa vuotavat radioaktiivisia aineita.

Tulppauskohdassa ei keskustella paineellisen pohjaveden yhteydessä tulppauksen kaasutiiveydestä. Sakatti Miningin konsultti Goldner esitti k.o. luvan dokumenteissa vaihtoehdoksi tulppaukselle reikien betonointia, joka vaikuttaa kestävämmältä ratkaisulta ainakin pintavesien suhteen.

Ratkaisun yhteydessä tulee kuitenkin myös selvittää betonin kestävyys, tyypillisesti kaupalliset kestävät betonin kestävät vain noin 200 vuotta. Betonin kestävyydelle asettaa rajoituksia mm. paikallisen kallioperän mineraalit, vesi, suuret lämpötilavaihtelut ja jäätyminen. Lisäksi tulee selvittää betonoinnin järjestelyt ympäristöä vahingoittamatta, betonin ympäristökelpoisuus ja siitä pitkänkin ajan kuluessa liukenevat haitta-aineet sekä mahdollisuus estää betonoinnilla eri pohjavesikerrosten sekoittuminen.

Hakemuksessa pitää olla kaivannaisjätesuunnitelma ja siihen liittyvät vakuudet.

Sakatti Mining-yhtiön luvan kairaputkien käsittely on hieman kestävämpää. Mukana on velvoite valvoa, ettei kairauskohdista vuoda pohjavettä sekä merkitä putkien päät heijastimellisilla tolvilla. Tämän järjestelyn tulisi kuitenkin kattaa ruostuvien putkien vaihtaminen sekä merkkitolppien säännöllinen uusiminen pysyvästi. Lisäksi myös merkkitolpista voi olla maastossa haittaa. On ilmeistä, että tällaisen järjestelyn kustannukset ja vakuudet olisivat pitkällä ajalla hyvinkin korkeat. Sakatin kairausputkilupamääräyksiä

- Kairausreiät on tulpattava kairauksen jälkeen sekä valvottava, ettei kairauskohdista vuoda pohjavettä.
- Kairanreikien maaputket on lyhennettävä noin 0,15–0,20 m pituuteen sekä merkittävä selvästi puupaaluin, joissa on tunnisteet ja heijastin.

1.5. Yksityisteiden käytöstä aiheutuneet ja aiheutuvat haitat, vakuus- ja ilmoitustarpeet ovat huomioimatta.

PERUSTELU: Toiminnasta seuraisi haittaa ja mahdollisia vahinkoja pienille yksityisteille, joiden kantavuus ei riitä raskaille koneille.

1.6. Vakuus ei ole asetettu suunnitellun toiminnan mukaan edes teoriassa, koska suunnitelmat puuttuvat. Suunnitelmat toiminnasta tarvitaan, jotta lupa- ja lausuntoviranomaiset, asianosaiset ja luonnonsuojelujärjestöt voisivat arvioida suunnitelmia.

Tukesin on huolehdittava, että vahinkojen kattavaa korjaamista ja korvaamista varten asetetaan viipymättä vakuudet huomioiden kaivannaisjätteistä aiheutuvat lyhyt- ja pitkäaikaiset haitat sekä jo aiheutetut haitat.

Kaivoslain mukaisesti Tukesin tulee varmistaa ja seurata, että kaikki vahingot ja haitat tulevat korvatuiksi viipymättä. Mikäli muuta vastuutahoa ei joltain osalta löytyisi on Tukes vastuussa.

PERUSTELU: Tukesin tehtävänä on valvoa yleisiä ja yksityisiä etuja kaivos- ja malminetsintätoiminnan suhteen. Kaivoslaki määrää jälkitoimenpiteistä. Kaivoslain mukaan kaikki haitat on korvattava.

1.7. Hakijan edellytykset ja tarkoitus ryhtyä malminetsintään on epäselviä.
PERUSTELU:

Hakija ei ole toiminut ympäristöluvan mukaisesti Sotkamossa, joten luotettavuus on kyseenalainen, uusi omistaja ei ole korjannut tietojaan hakemukseen. Hakemusta ei ole tehty tai korjattu kaivoslain mukaisesti.

1.8. Melu. Luvassa ei ole huomioitu Pirkamaan ELYn vaatimusta:

”Kairaus toiminnasta ei saa aiheutua Valtioneuvoston päätöksen (993/92) mukaisten melutasojen ylittymistä häiriintyvien kohteiden, kuten päiväkotien, sairaaloiden, luonnonsuojelun alueiden ja asuinalueiden pihaluoteilla.”

Eikä rinnakkaisessa luvassa 2016 0013 Lavajärvi1 Hämeenkyrön kunnan kohtuullisia ja lakiin perustuvia vaatimuksia kairauksen rajoittamisesta päiväaikaan, ja lintujen pesimäajan ulkopuolelle.

PERUSTELU:

Rajoitukset ovat perusteltuja, koska kairauskoneet tuottavat voimakasta melua, alueella on asutusta ja lintujen pesimäalueita. Lintujen pesinnän suojeleminen perustuu luonnonsuojelulakiin sekä EU:n lintudirektiiviin.

1.9. Asiassa on tapahtunut kuulemis- ja kuulutusvirheitä, koska edellä mainituista asioista ei ole esitetty riittävää selvitystä.

Valkeakosken kaupungille, muistuttajille tai Vesiluonnon puolesta ry:lle ei annettu hallintolain mukaista vastineoikeutta Tukesin vastineen, lupamääräysten ja yhtiön rajausten johdosta.

PERUSTELU:

Selvitykset malminetsinnän ympäristö- ja luontovaikutuksista ovat puutteelliset, kuten edellä on esitetty.

Århusin sopimus, teollisuuspäästädirektiivi, hallintolainsäädäntö edellyttävät asianmukaista kuulemista.

Hankkeelle ei ole esitetty yksityiskohtaista työsuunnitelmaa, joten maanomistajat ja muut tahot eivät ole voineet arvioida yksityisille ja yleisille eduille aiheutuvia haittoja.

1.10. Lupakokonaisuutta Pirkanmaalla ja paikallisesti ei ole tarkasteltu kokonaisuutena.

PERUSTELU:

Yleinen etu ja Natura-alue valuma-alueella edellyttää kokonaistarkastelua.

Toiminta johtaisi lukuisiin ympäristövaikutuksiltaan kohtuuttomiin louhoksiin ja

ympäristöä pilaavaan rikastamotoimintaan. Kaivannaisjätteiden pitkäaikaiset ja laittomat vaikutukset rikkovat kaivannaisjäteasetusta, ympäristölainsäädäntöä sekä EU:n kaivannaisjäte- ja vesidirektiivejä ja ovat yhteiskunnan kokonaisedun sekä vesilain intressipunnin vastaisia. Paikallisesti alueella on harjoitettu malminetsintää, jonka ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty.

1.11. Alueen pienvedet ja niihin kohdistuvat riskit ovat selvittämättä, Pirkanmaan ELY-keskus huomauttaa puroista. Nämä on kuitenkin jätetty rajaamatta pois lupa-alueesta.

Vesistövaikutukset ja pohjavedet

Malminetsinalueen halki kulkee puroja/ojia. Vesilaissa on säädetty luonnontilaisten lähteiden, purojen ja pienten lampien luonnontilaisena säilymisestä (vesilain 2. luku 11 §).

TOISSIJAISET VAATIMUKSET

Pidämme luvan hyväksymistä täysin mahdollisena, mikäli oikeus päättäisi toisin vaadimme toissijaisesti seuraavia asioita. Perusteluna katso myös edellisten kohtien, erityisesti kohdan 1 perustelut yleistä ja yksityistä etua loukkaavasta toiminnasta.

2. Asia pitää palauttaa Tukeisiin ja/tai toimivaltaiselle viranomaiselle ratkaistavaksi.

Mikäli asiaa ei palautettaisi, pyydetään oikeutta huomioimaan seuraavat asiat ja korjaamaan selvitysten perusteella lupamääräykset/iä.

3. Vesilain suojelukohteet, kuten purot ja lähteet, on selvitettävä ja rajattava pois malminetsintäalueesta, sekä alueet joilla toiminen vaarantaa alapuolisen pohjaveden.

Pienvesiin ja pohjaveteen liittyvät riskit on selvittämättä ja vaara-alueet on kuitenkin jätetty rajaamatta pois lupa-alueesta. Toisin kuin luvassa esitetään malmikairauksessa voi muodostua jopa vaarallisia jätteitä ja niissä syntyy kiintoaineen laskeutuksen jälkeenkin saastuneita vesiä

Pohjaveteen kairausta on rajoitettu Bolidenin Vekseli¹-malminetsintäluvassa, jossa on säännöt jätevesien ja mineraalijätteiden(soijan) poisviemisestä sekä kemikaalien käytön kieltäminen. Siinäkin menettelyjen käytännön toteutuksesta kuitenkin ei ole tietoa ja edelleen kairausveden vaikutuksista rikkonaisessa kalliossa ei selvitystä ja tarkkailua. Valituksenalainen lupa sallii kairauksen myös suolla/soisessa maastossa ja pienvesissä.

¹ Bolidenin Vekseli-lupa Päätös ML2018_0124 Tukes 23.11.2021

https://tukes.fi/documents/5470659/54028939/ML2018_0124_Vekseli_BolidenKevitsaMiningOy_uusi_mod.pdf/b97b8661-eb7b-2dba-93eb-d4748fba12a/ML2018_0124_Vekseli_BolidenKevitsaMiningOy_uusi_mod.pdf?version=1.0&t=1637648810612

Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessä malminetsintälupa (tarkemmin edellisen lain valtaus) palautettiin suunniteltaessa kairausta talvella Porkkalan edustalla jäältä meren pohjaan. Tämä rinnastuu suolla ja pienvesissä kairaamiseen, mutta johtuen vesien pienemmästä tilavuudesta vaikutukset ovat merkittävästi vakavammat.

4. Luonnon luontoarvot, kuten kirjopapurikko on asianmukaisesti huomioitava luvassa. Lajin mahdolliset esiintymisalueet, pesä- ja levähdyspaikkoineen riittävällä suojaetäisyydellä tulee rajata pois ELY-keskuksen valituskelteisellä päätöksellä. Lajin lisääntymisen kannalta herkkinä aikoina malminetsintä tulee kieltää.

Täsmennys KHO-vaihe:

Alueen pienvesien ja kosteikkojen saastuminen sekä toisaalta vesitalouden muutokset johtuen kairausveden otosta ja pumppauksesta ympäristöön sekä luvanmukaisista tutkimusojista, tallautumisvaikutukset sekä kairauksen pöly ovat ilmeinen uhka alueella oleskelevalle ja mahdollisesti pesivälle luontodirektiivin liitteen IV lajille kirjopapurikolle. Ensisijaisesti suojeluun tarvitaan riittävät suoja-alue-rajaukset, kauempaan saattaa riittää suoja-ajan säätäminen perhosen elinkierron herkimmillä ajoilla.

Muut luontoarvot on selvitettävä ja suojattava.

5. Ympäristövaikutukset

Kemiallisten vaikutusten sekä kairausputkien ja -reikien huomioiminen, pöly sekä melu

Mahdollisen malminetsintäluvan määräykset on korjattava seuraavasti.

Perusteluna liitteen 2 selvitys malminetsinnän ympäristövaikutuksista.

5.1. Malmin etsinnässä kairareivät tulee tukkia pysyvästi ja mahdolliset kairaputket (maaputket) poistaa, katso **LIITE 2**. Tukkiminen tulee tapahtua ympäristöviranomaisten hyväksymällä tavalla ja siihen tulee hakea asianmukaiset ympäristöluvut.

5.2. Malminetsinnän vedet tulee kierrättää ja puhdistaa käytön jälkeen, soija tulee käsitellä/stabiloida pysyvästi stabiiliin muotoon. Asia tulee käsitellä ympäristölupa-asiana.

Lupa on lisättävä yksikäsitteinen määräys kairausveden tuomisesta etsintäalueelle ja määräys kerätä/kierrättää ylijäänyt vesi ja tuoda se pois tutkimusalueelta.

Haitallisen kairausjätteen/liejun/soijan laskennallisista määristä, vaikutuksista ja käsittelystä tulee luvassa myös olla selvitys ja täsmälliset määräykset.

5.3. Malminetsinnän vesille tulee määrätä tarkkailu käsittäen kemikaalit, raskasmetallit ja öljyhiilivedyt. Asia tulee käsitellä ympäristölupa-asiana. Veden määrä tulee etukäteen laskennallisesti määrittää kairausmetriä kohden ja valvoa jälkikäteen, joten luvasta puuttuu myös tämän valvonnan lupamääräykset. Saastuneen veden käsittelyyn tulee myös olla lupamääräykset.

5.4. Alueen saastuminen tulee selvittää niin ettei saasteita leviä pinta- ja pohjavesiin tai maaperään. Etsintätöiden alueet on valokuvattava kattavasti ennen ja jälkeen toimenpiteiden.

5.5. Toiminnan pölyvaikutukset ja niiden torjunta on selvitettävä ja tarvittaessa on asetettava rajoitukset ja raja-arvot huomioiden läheinen asutus ja luontoarvot. Asbestin esiintyminen kiviaineksessa on selvitettävä ja tarkkailtava sekä sen esiintyessä ilmoitettava valvovalle viranomaiselle sekä ryhdyttävä tarvittaviin jätehuolto, työ- ja ympäristöturvallisuustoimiin, niin että työntekijät, luonto ja ympäristössä liikkuvat ihmiset eivät altistu asbestille.

Perustelu:

Tukes on huomionnut asbestia esim. Tuusniemen Rääpysjärven malminetsintäluvassa 2019, mutta se on tehtävä tarkemmin ja myös naapurien suhteen.

5.6. Hakemuksessa pitää olla kaivannaisjättesuunnitelma ja siihen liittyvät vakuudet. Sakatti Mining Oy:n YVA osoittaa, että kairauksesta tulee jopa vaaralliseksi luokiteltavaa jätettä (eli ongelmajätettä), katso **LIITE 2**.

Ruotsin kaivannaisteollisuus kiinnittää huomioita vaarallisiin kairausjätteisiin, Suomen jäteasetuksessa (179/ 2012, Liite 4:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120179>) on seuraavat luokat 01 05 06* porauslietteet ja muut porausjätteet, jotka sisältävät vaarallisia aineita

Vaarallisia jätteitä voi myös syntyä kivien sahaamisessa malminetsinnässä, jolloin jäteluokka on "01 04 07* muiden kuin metallimineraalien fysikaalisessa ja kemiallisessa käsittelyssä syntyvät jätteet, jotka sisältävät vaarallisia aineita", katso **LIITE 2**.

5.7. Toiminnan melulle on asetettava raja-arvot huomioiden lähin asutus/loma-asutus.

Tehtävistä töistä on ilmoitettava hyvissä ajoin etukäteen myös etsintäalueen läheisille/raja-naapureille (lupamääräys 5)

Toiminnan melulle on asetettava raja-arvot ja ajalliset rajoitukset vuodenajoittain huomioiden luontoarvot ja luonnonsuojelualueet sekä yksityiset edut.

5.8. Toiminnalle on edelliset vaikutukset huomioiden määrättävä YVA-arviointi-, ympäristö- ja vesilupakäsittelyt.

EU:n säännöt edellyttävät syväkairaukselle, joka on muuta kuin maaperän stabiilisuuskartoitusta, ympäristövaikutusten arvioinnin.

Johtuen ympäristövaikutuksista ympäristölupa on oltava ja ainakin pohjavesivaikutusten vuoksi myös vesilupa, katso **LIITE 2**.

6. Yksityisteiden käyttö on säädeltävä, käytöstä aiheutuvat haitat, vakuus- ja ilmoitustarpeet on käsiteltävä luvassa.

- luvassa on kiellettävä malminetsintä teiden 30 metrin suoja-alueilla ja nämä

alueet on poistettava malminetsintäluvista samoin kuin mahdollisten yleisten teiden alueet

- Luvassa on määrättävä toiminnasta yksityistien tienhoitokunnalle aiheutuvat kaikki haitat korvattaviksi ml. sopimus-, hallinto- ja selvityskulut. Lisäksi kaivosyhtiö on määrättävä ilmoittamaan hoitokunnalle suunnitellusta tienkäytöstä aikoinen ja kalustoineen hyvissä ajoin etukäteen, jotta portti voidaan avata, mahdollisiin haittoihin tielle ja sen muulle käytölle voidaan varautua sekä käyttömaksu voidaan periä.

7. Vakuus on asetettava suunnitellun toiminnan todellisten vaikutusten perusteella mukaan.

Vakuuden tulee kattaa riskit kiinteistöarvojen alenemisesta sekä ympäristövahinkojen riskit, jotka ovat erityisesti pohjaveden suhteen korkeat. Vakuus on asetettava riski- ja varovaisuusperiaatteiden mukaan ja sen on oltava noin 500 000 euroa.

PERUSTELU

2000 euron vakuus on täysin riittämätön ja poikkeuksellisen pieni mille tahansa malminetsintäalueelle. Ottaen huomioon, että Malminetsintään liittyy suuria kemiallisia riskejä pinta- ja pohjavesien suhteen, eikä kairareikien täyttötekniikkaa ole testattu ja hyväksytty ympäristöviranomaisten toimesta, täytyy vakuuden olla riittävä näiden seikkojen suhteen. Pitkiä kairareikiä tulee todennäköisesti kymmenittäin ja niiden kokeellinen käsittely ja tarkkailu on kallista ja haastavaa. Tätäkin työsuunnitelmat on tehtävä. Yhtiö ei ole vakavarainen, mikä korostaa vakuuksien tarvetta.

Hakija esittää, että se voisi harjoittaa esimerkiksi kairausta. Tällaiselle toiminnalle pitää olla kattava vakuus. Kairauksen riskeihin kuuluu pohjaveden pilaaminen, jonka korjaaminen on erittäin vaikeaa. Kairareikien pysyvään vaarattomaksi tekemiseen ei ole myöskään vakuutta. Riippuen uskottavan pohjavesien riskienhallintaohjelman sisällöstä sekä betonointiteknologiasta, vakuus nousee satoihin tuhansiin.

Koska tutkimussuunnitelmaa ei ole esitetty, eikä lupapäätökseen tutkittu, oikeaa vakuuden suuruutta ei voida edes teoriassa tietää tai määrittää lupakohtaisesti KHO:n vuosikirjapäätöksessään määräämällään tavalla, KHO:2018:46.

<https://www.kho.fi/fi/index/paatoksia/vuosikirjapaatokset/vuosikirjapaatos/1522906846161.html>

8. Omistajan resurssit ja uskottavuus on selvitettävä. Hakija Sotkamo Silverillä ei ole ilmoituksiensa mukaan tarkoitus ryhtyä malminetsintään alueella. Luvat on myyty ennen niiden hyväksymistä. Hakija on toistuvasti ilmoittanut lainvastaiset malminetsintäalueet, hakija ei ole toiminut ympäristöluvan mukaisesti Sotkamossa, joten sen luotettavuus on muuten kyseenalainen. Virheellisen tiedon antamisella on mahdollisesti pyritty turvaamaan tehty kauppa esiintymistä. Uusi omistaja Newpeak Metals on ilmeisesti hallinnut lupahakemuksia elokuusta lähtien. Niihin ei kuitenkaan ole korjattu uutta omistajaa. Luvat koetetaan saada hyväksytyä Suomessa toimivan Sotkamo Silver-kaivosyhtiön maineella.

Hakija Sotkamo Silver on 14.8.2020 ilmoittanut myyneensä malminetsintäalueensa Pirkanmalla ja Ruotsissa Dark Horse Resources Limitedin (ASX: DHR) täysin omistamille tytäryhtiöille Newpeak Finland Oy ja Newpeak Sweden Oy. Kauppa ja lupien siirto edellyttää paikallisten kaivosviranomaisten hyväksyntää ja sen odotetaan toteutuvan vuoden 2020 loppuun mennessä. Myyntihinta on 150 000 euroa.

<https://www.silver.fi/fi/sjoittajat/tiedotus/lehdistotiedotteet/newsfeed?postid=128B3CD93BC47F13>

Malminetsintälupahakemuksen tarkoituksena ei ilmeisesti ole ollut malminetsintä vaan pörssikeinottelu. Sotkamo Silver on hakenut neljä (tai kuusi, jos osa hyväksymättä) malminetsintäaluetta. Lupien maksut ovat olleet suhteellisen pienet 4*3000 euroa, ilmeisesti uusi omistaja maksaa ne? Osa luvista on mahdollisesti vielä käsittelyssä.

Hakemusalueet on jo ennen luvan myöntämistä myyty ruotsalaisten esiintymien kanssa. Kauppa oli sekä hakijan, että ilmeisimmin myös Tukesin tiedossa malminetsintälupia myönnettäessä. Lupapäätöksessä ei siten ole malminetsintälupien todellinen omistaja, eikä lupaprosessissa ole selvitetty uuden omistajan uskottavuutta. Tukes ei kerro kuulutuksessa oikeuksien tosiasiallista omistajaa, vaikka ilmeisimmin tietää sen.

Hakemusta ei ole tehty tai korjattu kaivoslain mukaisesti. Lupaa ei tule myöntää perustuen kaivoslain 46 § kohtaan 8) "hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan"

Ilmoitettu uusi omistaja ei ole vakavarainen, vaan osakkeen arvo on alle yhden dollarisentin, käteisvarat ovat pienet ja toiminta Suomessa edellyttäisi uutta rahankeräystä. Yhtiö kertoo pyrkivänsä hakemaan rahoitusta malminetsintää kolmelle lupa-alueelle, todellinen kiinnostus on kuitenkin ilmeisimmin Valkeakosken Hopeavuoren alueella. Yhtiö on muuttanut nimensä, Dark Horse Resources on vaihdettu Newpeak:iksi

Hakijan laiminlyönnit. Lupaa ei tule myöntää perustuen kaivoslain 46 § kohtaan 8) "hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia". Hakija ei ollut korjannut tietojaan lupahakemukseen. Siirto- ja lupahakemus olisi ilmeisimmin pitänyt käsitellä yhdessä. Virheelliset asuntojen ja pihojen suoja-alueet ovat vakava väärinkäyttö. Rinnakkaisessa Järvenpää 1 -luvassa yhtiö on esittänyt kartan, josta puuttuu rakennuksia.

PERUSTELU

Kaivoslain velvoitteiden rikkomiset ympäristön sekä yleisten ja yksityisten etujen suhteen tulee selvittää.

9. Lupa on korjattava ELY-keskuksen ja rinnakkaisessa luvassa 2016 0013 Lavajärvi1 Hämeenkyrön kunnan esittämät kohtuulliset ja lakiin/asetuksiin ja valtioneuvoston ohjeisiin perustuvat vaatimukset
- luonnonsuojelualueiden sekä muiden herkkien kohteiden melun ohjeistojen

noudattamisesta

- kairauksen rajoittamisesta päiväaikaan, ja lintujen pesimäajan ulkopuolelle
 - lisäksi vaadimme melun huomioimista laajemmin ml. matalataajuiset äänet sekä moottoriradoille määrätyn maksimimelurajan 60 dB noudattamista

- kairaus- ja kaivinkoneen ja muiden meluavien laitteiden kuten kallionsahaustaikojen melutasojen mukaan tulee määrittää suojaetäisyys häiriintyviin kohteisiin ja rajata nämä kairaus/kaivin/muun meluavan toiminnan ulkopuolelle

PERUSTELU:

Luvassa ei ole huomioitu Pirkamaan ELYn vaatimusta:

”Kairaustoiminnasta ei saa aiheutua Valtioneuvoston päätöksen (993/92) mukaisten melutasojen ylittymistä häiriintyvien kohteiden, kuten päiväkotien, sairaaloiden, luonnonsuojelualueiden ja asuinalueiden piha-alueilla.”

Luvassa ei ole huomioitu rinnakkaisessa luvassa 2016 0013 Lavajärvi1 Hämeenkyrön kunnan kohtuullisia ja lakiin perustuvia vaatimuksia kairauksen rajoittamisesta päiväaikaan, ja lintujen pesimäajan ulkopuolelle.

Rajoitukset ovat perusteltuja, koska kairauskoneet tuottavat voimakasta melua, alueella on asutusta ja lintujen pesimäalueita. Lintujen pesinnän suojelu perustuu luonnonsuojelulakiin sekä EU:n lintudirektiiviin.

10. Lupakäsittelyyn on sisällytettävä ja hakemuksen yhteydessä on kuulutettava e.m. puutteellisesti käsitellyt. asiat

Puuttuvia/puutteellisia/virheellisiä tietoja ovat esimerkiksi: toiminnan ympäristö- ja luontovaikutukset, kaivannaisjättesuunnitelma, vaikutus tien käyttöön, vakuus ja sen määrä.

Asianosaisia tulee kuulla. Nyt edes kiinteistönomistajia ei ole kuultu edes malminetsintäalueen rajauksissa, joissa on ilmeisiä virheitä. Yksityistien tiekuntaa ja yksityisteiden omistajia ei ole kuultu.

Hakemuksesta ja tai kuulutuksesta puuttuu oleellisia ja lain edellyttämiä tietoja. Edelleen osa esitetystä tiedosta on liian ylimalkaista hakemuksen arviointiin. Näiden johdosta hakemus on myöskin virheellisesti kuulutettu.

Hakemuksen yhteydessä on myös kuulutettava kaivannaisjättesuunnitelma sekä valtioneuvoston asetuksen kaivostoiminnasta 391/2012 ja kaivoslain edellyttämät seuraavat asiat. Tutkimusten suunnitelma on oltava niin yksityiskohtainen, että asianosaiset voivat arvioida kiinteistöllään ja niiden läheisyydessä aiheutuvia haittoja:

391/2012: 12§

6) suunnitelma tarpeellisten tutkimusten määrästä, laadusta ja aikataulusta;

391/2012: 3§

Kaivoslain 13 §:n mukaisen malminetsintäalueen kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman laadinnassa on otettava huomioon:

- 1) toimenpiteiden vaikutukset jätehuoltoon;
 - 2) maa- ja kiviainesjätteiden sekä pintamaiden palauttaminen ottamispaikkaan, jos se on taloudellisesti ja teknisesti mahdollista eikä siitä aiheudu kiellettyä ympäristön pilaantumista;
 - 3) toiminnasta aiheutuvien haitallisten ympäristövaikutusten ehkäiseminen mahdollisimman tehokkaasti.
- Sen lisäksi, mitä kaivoslain 13 §:ssä säädetään, jätehuoltosuunnitelman tulee

sisältää:

- 1) pääpiirteiset tiedot malminetsinnässä syntyvästä maa- ja kiviainesjätteestä ja sen ominaisuuksista;
 - 2) arvio maa- ja kiviainesjätteen kokonaismäärästä ja suunnitelma jätteen hyödyntämisestä ja muusta käsittelystä;
 - 3) tiedot maa- ja kiviainesjätteen merkittävistä ympäristövaikutuksista;
 - 4) tiedot jätealuetta koskevista jälkitoimenpiteistä malminetsintäalueella.
- Jätehuoltosuunnitelmassa on lisäksi esitettävä muut sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen sen arvioimiseksi, että maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisy ja haitallisuuden vähentäminen sekä jätteen käsittely on järjestetty kaivoslain ja tämän asetuksen mukaisesti.

11. Luvassa tulee kieltää kairaus ja montutus puiden läheisyydessä. Mikäli se sallittaisiin, tulee kieltää kairaukset viljelyn aikana, määrätä keräämään kaikki kairausvesi ja soija sekä poistamaan kairausputket ja tukkimaan kairareiät ympäristöturvallisesti koko putken matkalta.

PERUSTELU:

Kairauksien maaputket ovat yleinen ongelma maa- ja metsätaloudelle. Hämeenkyrön kunta on huomattanut asiasta.

Toiminta-aika on määrättävä kelirikkoajan ulkopuolelle, puiden juurien vahingoittaminen on ehkäistävä. Montutuksessa puille on määrättävä turvaetäisyydet. Kuusten pintajuuristot on huomioitava toiminnanrajauksissa.

LISÄPERUSTE KHO: Etelä-Savon ELY-keskus on päätöksessään Bolidenin Vekseli malminetsintäluvasta liitteissä viimeisessä lausunnossaan katsonut maastoon jätettävät kairausputket jätteeksi², ja että ne on poistettava malminetsinnän jälkeen.

12. Hankkeelle on esitettävä yksityiskohtainen työsuunnitelma, jotta maanomistajat ja muut tahot voivat arvioida yksityisille ja yleisille eduille aiheutuvat haitat.

Ensisijainen sekä toissijainen vaatimus.

13. Vaadimme valituksesta aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Kulut ovat tällä hetkellä 1800 euroa, käsittäen asiantuntijatyötä valituksen laadinnassa.

² Päätös ML2018_0124 Tukes 23.11.2021

https://tukes.fi/documents/5470659/54028939/ML2018_0124_Vekseli_BolidenKevitsaMiningOy_uusi_mod.pdf/b97b8661-eb7b-2dba-93eb-d4748fba12a/ML2018_0124_Vekseli_BolidenKevitsaMiningOy_uusi_mod.pdf?version=1.0&t=1637648810612

PERUSTELU

Koska oikeudenkäynti johtuu viranomaisen ilmeisistä ja toistuvista virheistä, on kohtuullista, että viranomainen maksaa kulut. Kuulemisessa esitettyjen perusteluiden jälkeen viranomaisen virhe vaikuttaa tahalliselta ja tietoiselta toiminnalta kaivosyhtiön etua tavoitellen. Viranomainen on käsitellyt asiaa neljä vuotta, mutta jättänyt jopa triviaaleimmatkin tarkistukset kaivosalueen suhteen tekemättä.

Kaivoslain mukaan kaikki haitat on korvattava. Puuteellinen lupakäsittely on aiheuttanut erityistä haittaa.

TUKES on useamman kerran tuomittu kaivosasiassa maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut, kun oikeudenkäynti on johtunut sen virheestä, esim. KHO Muu päätös 6029/2017

<http://www.kho.fi/fi/index/paatoksia/muitapaatoksia/muupaatos/1511180186124.h>

Tampereella 2.3.2023

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.
Puheenjohtaja Antti Virnes, antti.virnes@gmail.com, p. 050 533 7657
Järjestösihteeri Sari Hämäläinen, 040 930 4118, pirkanmaa@sll.fi

Kansalaisten Kaivosvaltuuskunta ry

Jari Natunen

Puheenjohtaja

Valtakunnallinen vireillepano-oikeudellinen yhdistys

Vesiluonnon puolesta ry

Puheenjohtaja

Biokemisti, FT

040 77 13 781

040 952 78 15

njarit@yahoo.com

jtnatunen@mail.com

(viestit molempiin sähköposteihin)

Akaan ympäristöyhdistys ry.

Puheenjohtaja Liisa Lilvanen-Pelkonen, liisa.lilvanen@gmail.com, p. 0400 898 455

Sihteeri Virpi Ojala, virpi.lintunen@pp1.inet.fi, p. 0400 801530

Suomen luonnonsuojeluliiton Valkeakosken yhdistys ry.
Puheenjohtaja Markku Heritty, valsuposti@gmail.com, p.045 6348938
Sihteeri Sanni Laine, sunny.sannilaine@gmail.com, 044 555 8299

Tätä dokumenttia täydennetään liiteluettelolla ja liitteillä Jari Natusen toimesta.